

Türkiye'de Sağlık Teşkilatlanması Tarihi

Doç. Dr. Erdem Aydın
Ankara Naturel Yayınevi 2002, 141 s.
ISBN 975-97807-5-5
naturelkitap@yahoo.com

Kitap, ülkemiz yakın tıp tarihine taze bir bakış açısı kazandıran tıp tarihçisi Erdem Aydın'ın Yeni Tıp Tarihi Araştırmaları-5 (1999) içinde yer alan "Cumhuriyet Dönemi Sağlık Örgütlenmesi" adlı uzun makalesinden izler taşımakla birlikte konunun farklı yönlerini yakın plana almış.

Yazar, iki metnin basılması arasında geçen dönemde Yıldız Üniversitesi'nden Hacettepe Üniversite'sine geçmiş. Türk tıbbının yakın tarihini yeni bir ışık altında görmemize yardımcı olan objektif eserleriyle tanıdığımız Aydın'ın bu çalışmasında hafif ama hissedilir bir tutuculuk sezdim; -bu konuda umarım yanıltıyordumdur-. Bunu düşündüren kitabın genelinde yer alan yorumların yanı sıra -bu yorumlardan ziyade- 1946 yılında Sağlık Bakanı olan Dr. Behçet Uz'dan ve onun imzasını taşıyan Milli Sağlık Programı'ndan ayrıntılı olarak söz edilmesine rağmen programın ayrılmaz bir parçası olarak 1947'de tıpta uzmanlık tüzüğüne dahil edilen -burada daha önce sözünü ettiğimiz-"genel sağlık uzmanlığı"nın ve akibetinin sükûta geçilmiş olması.

Kitap, özellikle 1960 öncesi birinci basamak sağlık örgütlenmesi hakkında önemli bilgiler içeriyor. Yakın tarihle ilgili bilgiler bakımından bir çölü andıran ülkemizde bugünü daha iyi anlamamızın düne bakmakla mümkün olduğunu bilenler için yararlı.

Aşağıdaki bölüm Nusret Fişek ile yapılmış son söyleşilerden; 224 sayılı yasanın bir tanrı kelâmı olmadığını, pekâla eleştirilebileceğini, hatta uygulanabilmesi için öncelikle -varolan uygulama çerçevesinde- eleştirilmesi gerektiğini gösteriyor. Aydın'a göre "Koşulları ülkemize uymayan ülkelerden parça parça alıntılar yapılmış; ülke koşulları doğrultusunda belli bir kapsamda, amaç ve işleyişi bilimsel ve teknik olarak ortaya konmuş, ilke ve öğelerinin birbiri ile uyum gösterdiği, sistemli, bütüncül bir dış model söz konusu değil". Okurken ister istemez Caner Fidaner hocamızın dergimizde önerdiği "Modüler Sağlık Ocağı" düşüştü aklıma; bir de "Marifet iltifata tabidir, iltifatsız marifet zayıdır" deyişi. Kanımca aile hekimleri ve hocaları nitelikçe azımsanmayacak işler yapmış ve yapmaktadırlar; takdir edilecek bir başka yönümüz de hemen hiçbir zaman yeterli desteği görmememize rağmen devam etme azmini korumamız. Bakalım Fişek 224 sayılı kanunun esin kaynaklarını nasıl açıklıyor:

"Kanunu hazırlarken İngiltere'deki sistemden esinlendigimi söylemem lazım. Kademeli sistem. Türkiye'deki en önemli meselelerin biri ilk basamak sağlık hizmetinin olduğunu kabul ettirmek. En önemli kısım sağlık ocakları kurarak ilk basamağı örgütlemektir yurt ölçüsünde. İngiltere'de bölge fikri yoktur. Herkes istediği hekimi secer. İşveç'te kırsal bölge vardır. Herkes is-

tediği hekimi secer. 6000 kişiye bir hekim, iki halk sağlığı hemşiresinden oluşan ekip entegre hizmet verir. Orada hasta kendi bölgesindeki hekime gitmek mecburiyetinde değildir. İsterse doğrudan hastane polikliniğine gidebilir. Türkiye'de bunu disipline etmek, uygulanabilir hale getirmek için ilk müracaatın sağlık ocağına yapılması fikrini kanuna koydum. Kişinin hekim seçme hakkını da ortadan kaldırmadık. Diğer fikir ki, o zamanın yeni fikri olarak kabul etmek lâzım, koruyucu hizmetle tedavi hizmetinin entegrasyonu vardır sosyalleştirmede. O da yok gördüğümüz ülkelerde. Bu da yeni fikirlerden. Dünya Sağlık Teşkilatı'nın o zaman dahi savunduğu fikir. Fikri icat eden ben değilim. İlaç meselesinde Avusturyalıların sisteminden etkilendim. Onlarda hayat kurtarıcı ilaç (life saving drug) diye bir hikaye vardır. Hayat kurtarıcı ilaçlar parasız, öbürleri paralıdır. Bütçeyi dengeleyebilmek için. Sonra değiştirdiler. Bütün ilaçları parasız yaptılar. Bizde de aynı fikir vardır." (s.80) (03.11.92 Nusret Fişek)

Cocukluk ve Ergenlik Döneminde Beslenme (pratik önerilerle birlikte)

Gülbin Gökçay, Muazzez Garipağaoğlu
İstanbul Saga Yayınları 2002 157s.
ISBN: 975-92741-0-8

İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalından pediatri Prof. Dr. Gülbin Gökçay ile beslenme uzmanı Doç. Dr. Muazzez Garipağaoğlu tarafından kaleme alınan kitap, yeni doğan döneminden 18 yaşına kadar beslenmeyi bilimsel yaklaşımdan ödün vermeden, herkesin anlayacağı şekilde anlatıyor.

Beslenme, anne-çocuk iletişiminin ayrılmaz bir parçası. Belki de bu yüzden romanlarda, hayat olayları sonucu yıllarca ayrı kalan ana-oğul yeniden karşılaştıklarında annenin ilk sorularından biri "Aç mısın?" oluyor, oğlunun cüssesine bakarak iyi beslenip beslenmediğini anlamaya çalışıyor. Anneler çocuklarını iyi beslediklerinden bir türlü emin olamıyorlar; "Sütüm yetmiyor ki!" "O kadar az yiyiyor ki!" en sık duyulan yakınmalar. Herhalde konu sadece kalori ve besin öğelerinin miktarı ve dengesi ile bitmiyor, annenin kendinden ebediyen ayrılmış bulunan parçasına kendisini sonsuz adayışının bir uzantısı.

Konunun bu ruhsal yanını unutmadan, göreneğe de kapılmadan sağlıklı bir yaşam için beslenme nasıl olmalı? sorusuna cevap arayanlar bu kitabı okumalı: Çocuğunu gerektiği gibi besleyemediğini düşünen anneler, çocuk ve ergenler için toplu yemek üretenler, beslenme konusunda eğitim veren sağlıkçı ve öğretmenler için ideal bir başvuru kaynağı.

Kitap sadece uygun menü ve besin değerleriyle sınırlı değil; emzirmeden başlayarak her yaşta sık karşılaşılan beslenme sorunlarını ve çözüm yollarını da ele alıyor. yaş grupları için kökeni Akdeniz mutfağı olan sağlıklı beslenme piramitlerini veriyor. Hızlı beslenme salgınına karşı bir aşı niteliğindeki kitabın bence tek kusuru yeterince duyurulamamış olması.